

Протягом 2012-2013 рр. Моніторинговий комітет ПАРЄ склав моніторингові звіти щодо Чорногорії, Росії, Азербайджану та Республіки Молдова, а також звіти про пост-моніторинговий діалог з Болгарією, Туреччиною і «колишньою Югославською Республікою Македонія». Комітет схвалив попередній проект доповіді на пост-моніторинговий діалог з Монако і передав його владі за коментарі, які згодом були розглянуті Комітетом. Комітет також затвердив доповідь про функціонування демократичних інститутів в Боснії і Герцеговині у вересні 2013 р.

Грунтуючись на здійсненому аналізі можна припустити, що в контексті права Ради Європи, моніторинг – це комплекс регулярних процедур, пов'язаних з наглядом, вивченням, аналізом, оцінкою, нагадування та прогнозуванням і контролем і, здійснюваних органами та спеціалізованими установами Ради Європи з метою відстеження виконання державами-членами, взятих на себе зобов'язань, а також запобігання порушень прав людини та зміцнення демократичної стабільності в Європі.

Список використаної літератури:

1. Статут Ради Європи // Збірка договорів Ради Європи: Українська версія. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – С. 15
2. PACE. Adopted texts [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документів: http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefATListing_E.asp
3. Resolution 1953 (2013) Provisional version The progress of the Assembly's monitoring procedure (June 2012 – September 2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://assembly.coe.int/ASP/XRef/X2H-DW-XSL.asp?fileid=20179&lang=EN>

Висоцький В. О.,

аспірант,

Інституту законодавства Верховної Ради України

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

З точки зору ортодоксальних конституціоналістів, конституція є основним законом національної держави, а тому можливість створення подібного конструкту для Європейського Союзу заперечувалася а ргіорі. Дійсно, за півстоліття європейської інтеграції на

континенті не утворилося федеральної держави, що відповідала б відомим моделям, не з'явилося і класичної конфедерації.

Водночас очікування подальших обмежень державного суверенітету завжди сприяли утвердженню ідей неофункціоналізму, що активно розроблялися протягом усіх етапів інтеграції в Європі та частково об'єднали погляди неоконституціоналістів та федералістів. Зауважуючи, що сучасна наука позбавлена інструментарію, необхідного для пояснення поточного стану євроінтеграційного процесу, прибічники цієї теорії визнають, що ЄС перевершив усі уявлення про міжнародну організацію, і тепер еволюціонує у квазіконфедеративну структуру, державоподібне об'єднання суверенних держав, міжнародну організацію *sui generis* або передфедеральний союз, що характеризується унікальними структурними та конституційними рисами. Таким чином, йдеться про багаторівневу структуру, що не може бути однозначно віднесена до того чи іншого виду міждержавних об'єднань, оскільки поєднує ознаки одразу кількох таких видів. У цьому відношенні слід відмітити вплив глобалізації та перехідну природу концепцій національної держави та державного суверенітету, зміст яких наразі переосмислюється. Цікаво, що на початку 1990-х у доктрині масово обґрунтовували необхідність писаної конституції для Союзу – документа, який би одночасно врегулював як відносини між членами та інституціями Союзу, так і між самими інституціями, в межах єдиного правопорядку. І хоча такий документ з'явився лише десять років потому, рішення Суду ЄС, прийняті у процесі забезпечення дотримання установчих договорів, разом з нормативно-правовими актами інституцій Союзу вже містили принципи майбутнього конституційного права ЄС. У цьому сенсі «Конституція для Європи» 2004 р. є продуктом правової, а не державної еволюції.

Вирішальним фактором поступового перетворення установчих договорів ЄС на (неписану) конституцію став процес їхньої т.зв. «конституціоналізації», тобто поступової трансформації установчих договорів ЄС у «верховне та основоположне право», що пронизує національний правопорядок та характеризується вищою юридичною силою порівняно з національними правовими системами, включаючи конституції держав-членів. Завдяки цьому процесу Договори юридично зобов'язують усі суверенні держави – члени ЄС, утворюючи вертикальний правовий режим, що пе-

редбачає права та обов'язки для усіх урядових установ та суб'єктів національного права. Відтак, конституціоналізація позначала поступовий перехід від стану, коли держави зв'язані міжнародними договорами, до стану, коли первинним джерелом зобов'язань держав виступає конституційний акт, що за своїми характеристиками більше тяжіє до національного, а не до міжнародного права.

З формальної точки зору – і це доводить практика Суду ЄС – ряд положень установчих договорів уже виконували функції конституційних норм. У матеріальному сенсі конституційні норми традиційно проголошують основоположні цінності, принципи та свободи, регулюють структуру та повноваження органів влади. Те ж саме можна сказати і про окремі норми установчих договорів ЄС. І та обставина, що зазначені основоположні нормативні акти наразі не отримали назви «Конституція», не повинна впливати на їх оцінку як конституційних документів. Загалом, формальні та змістовні характеристики конституціоналізованого права ЄС значною мірою відповідають характеристикам неписаних конституцій.

Неписана конституція ЄС взаємодіє з національними конституціями, моделюючи, з одного боку, інституційну структуру Союзу та його правову систему, а з іншого – впливаючи на внутрішній правопорядок держав-членів. На відміну від федеративної системи, де всі державні конституції мають підпорядковуватися федеральній конституції, конституції держав членів ЄС адаптуються до установчих договорів з обмеженою передачею суверенітету та іншими пересторогами, що забезпечують збереження національної ідентичності та історичних особливостей, притаманних конституціоналізму як явищу національного характеру.

Протягом багатьох століть писані конституції були монополією національних держав, які вважалися єдиними суб'єктами права, що володіли конституційною здатністю розробляти та приймати верховний закон. З утворенням ЄС виникла нова правова система, норми якої характеризуються наднаціональною, прямою, безпосередньою та горизонтальною дією в межах національних правових систем, виходячи за рамки класичного дуалізму міжнародного та національного права.

29 жовтня 2004 року в Римі було підписано першу в історії «наддержавну» конституцію. І хоча той документ не вступив у дію, його наступник – Лісабонський договір – увібрав усі ключові «кон-

ституційні» позиції, що свідчить про бажання глав держав членів Союзу посилити роль наднаціональних органів управління та продовжувати конституційне будівництво на шляху до «утворення як ніколи тісного союзу народів Європи, де рішення приймають якомога відкритіше та ближче до громадянина».

Зважаючи на тенденції глобального конституціоналізму, цілком вірогідно, що державоподібні утворення, на кшталт ЄС, та в осяжному майбутньому міжнародні організації, засновані на договорі між суверенними державами, втілюватимуть верховенство права у писані конституції, що будуть співіснувати та взаємодіяти з національними конституціями.

Овчарук С. С.,

кандидат юридичних наук,

Макіївський економіко-гуманітарний інститут

ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У ФРАНЦІЇ

Адміністративне право Франції, відзначають російські дослідники, вважається продуктом двохсотлітнього розвитку системи органів державного управління. Його характеризує ретельність розробки правових норм і інститутів, висока правова культура [1, с. 218]. Адміністративне право охоплює сферу організації і діяльності адміністративних органів і установ, а також їх службовців [1, с. 222]. Німецький компаративіст Кристоф Шенбергер акцентує увагу на тому, що сучасна історія адміністративного права починається тільки після Французької революції, точніше з конституційно-правової юридизації (узакононення) правового статусу адміністрації [2, с. 212]. Теорія адміністративного права в європейських державах, вказує дослідник, формувалася, насамперед, під впливом полеміки навколо французького адміністративного права [2, с. 221]. Французький адміністративіст Ж. Ведель писав, що адміністративне право Франції є сукупністю правових норм, що регламентують діяльність державної адміністрації [3, с. 5]. Головною метою та обов'язком діяльності адміністрації та її службовців є здійснення заходів, що забезпечують дотримання і виконання законів (принцип законності). Інший принцип – це відповідальність